

Ongeregeldheden in Poppenhare

Een analyse van de mechanismes achter de gebeurtenissen in het eerste weekend van 2021 en voorstel hoe om te gaan met de leerpunten naar aanleiding van die mechanismes.

Gemeente Coevorden
16 maart 2021

Samenvatting

In het weekend van 31 december 2020 tot en met 3 januari 2021 hebben er ongeregelheden plaatsgevonden in een deel van de wijk Poppenhare. Het college van B&W heeft gevraagd een analyse te maken van deze ongeregelheden. Het doel van deze analyse is het nagaan welke onderliggende mechanismes een rol hebben gespeeld bij de ongeregelheden in de wijk Poppenhare en om hiervan te leren in de uitvoering van beleid.

Bijzondere situatie van meerdere gebeurtenissen

Er was sprake van een bijzondere situatie, waarbij Poppenhare de plek is geworden van verschillende ongeregelheden met steeds meer invloed van buitenaf. De gebeurtenissen zijn niet allemaal naar één moment te herleiden. De samenstelling van groepen bestaat eerst voornamelijk uit inwoners van Poppenhare en omliggende wijken. In de loop van het weekend neemt de invloed van mensen van buiten de wijk en van buiten Coevorden steeds verder toe.

Mechanismes die mogelijk een rol hebben gespeeld

De vraag welke mechanismes een rol spelen bij het ontstaan van de ongeregelheden is niet met zekerheid te beantwoorden, omdat informatie niet volledig is. Mechanismes die op de verschillende momenten een rol lijken te hebben gespeeld zijn:

- kopieergedrag;
- sensatiezucht en erbij willen horen;
- mate van acceptatie van (gedrag van) mensen van buiten de eigen groep;
- afzetten tegen het gezag met mogelijk meerdere redenen zoals tegen coronamaatregelen en sociaaleconomische kansen.

Leerpunten/Voorstel vervolg

De analyse geeft aanknopingspunten voor een vervolg. Het gaat daarbij onder andere om de volgende punten.

Uit de onderzoeken naar ongeregelheden blijkt dat deze zich vaker afspelen in wijken waar sprake is van een lagere sociaal economische status en daarmee ook een bepaalde mate van kwetsbaarheid van wijken. Door een aantal beleidsontwikkelingen is er een risico dat de kwetsbaarheid van deze wijken verder toeneemt. Dit roept de vraag op wat er voor nodig is om dit risico af te wenden of op te vangen. Op een manier die past bij de inwoners. In beleid rond bijv. wonen, zorg en ondersteuning moet worden gekeken welke maatregelen mogelijk zijn in de wijk, maar wellicht ook in andere wijken en dorpen om de druk op specifieke wijken te verminderen. Bespreking van de Woonvisie is een mogelijk moment voor een gesprek hierover.

Daarnaast is informatie nodig van inwoners hoe zij de situatie in de wijk ervaren. Ook van inwoners waar instanties als de gemeente minder vaak contact mee hebben, of waar contact alleen gaat over de persoonlijke situatie. Het contact met inwoners is niet alleen van belang voor beleidsontwikkelingen, maar ook om korte termijnontwikkelingen. Wat speelt er in de wijk, zijn er spanningen waar op gereageerd moet worden. Om na te kunnen gaan waar dit verbeterd kan worden, wordt o.a. voorgesteld om met de Expertise-unit sociale stabiliteit na te gaan waar het netwerk in en met de wijk verder verbeterd kan worden.

Inwoners van de wijk Poppenhare geven aan dat zij graag positief in beeld willen komen. Een voorstel is om met de inwoners na te gaan hoe de wijk Poppenhare positief in beeld kan worden gebracht en hen hierbij te ondersteunen.

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
De opdracht van het college van B&W	4
De inhoud van deze nota	4
Beeldvorming.....	5
Een beschrijving van de gebeurtenissen	5
Literatuur	7
Beleidsontwikkelingen	8
Wijkvisie.....	10
Oordeelsvorming	11
Onderscheid in de gebeurtenissen.....	11
Informatiepositie	13
Sociale cohesie.....	14
Ontwikkelingen.....	16
Besluitvorming/voorstel	18
De gebeurtenissen en Poppenhare	18
Mechanismes	18
Leerpunten/Voorstel vervolg	18

Inleiding

In het weekend van 31 december 2020 tot en met 3 januari 2021 hebben er ongeregelheden plaatsgevonden in een deel van de wijk Poppenhare. De situatie was aanleiding om in te grijpen met politie-inzet en maatregelen te nemen op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening Coevorden 2020 en art. 175 van de Gemeentewet.

De opdracht van het college van B&W

Het college van B&W heeft gevraagd een analyse te maken van de ongeregelheden die in Poppenhare hebben plaatsgevonden in dat weekend. Het doel van deze analyse is het nagaan welke onderliggende mechanismes een rol hebben gespeeld bij de ongeregelheden in de wijk Poppenhare. En om hiervan te leren in relatie tot het bereiken van de wijkvisie van Poppenhare en relevante beleidsontwikkelingen. En om op basis van deze analyse wordt bepaald of een vervolg nodig en mogelijk is. In deze nota wordt daar een voorstel voor gedaan.

De analyse gaat niet in op mogelijke schuldvragen. Dat is onderdeel van strafrechtelijk proces en het is niet aan de gemeente om daar uitspraken over te doen. De analyse is niet bedoeld om het optreden van instanties en ingezette maatregelen tijdens de gebeurtenissen te evalueren. Dit sluit niet uit dat in het proces van het maken van de analyse leerpunten of aandachtspunten zichtbaar worden. Deze worden besproken in de lokale driehoek. De analyse is ook niet bedoeld als beleidsevaluatie van de wijkvisie of beleidsterreinen, wel om leerpunten op te halen voor de toekomst.

De inhoud van deze nota

In deze nota is een analyse opgenomen en een voorstel voor een vervolg. Dit is gedaan volgens de methode van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming/Voorstel.

- Beeldvorming: Eerst is in kaart gebracht welke gebeurtenissen er zijn geweest en waar mogelijke samenhang was. Er is gezocht naar aanknopingspunten in literatuur om de gebeurtenissen te kunnen duiden. Er wordt ingegaan op beleidsinhoudelijke ontwikkelingen waar bij het leren voor de toekomst mogelijk rekening mee moet worden gehouden en op de wijkvisie.

- Oordeelsvorming: De informatie uit de Beeldvorming wordt in deze paragraaf met elkaar gecombineerd en er wordt ingegaan op mogelijke mechanismes en aanknopingspunten voor een mogelijk vervolg.

- Besluitvorming/Voorstel: In deze paragraaf wordt het voorstel gedaan hoe met de opgedane kennis kan worden omgegaan. Hierbij is het uitgangspunt dat mogelijke leerpunten en vervolg in regulier beleid en uitvoering worden geborgd. Dit uitgangspunt is bij het geven van de opdracht meegegeven. Formele besluitvorming vindt plaats in CMT en B&W voor zover het de verantwoordelijkheid van de gemeentelijke organisatie betreft.

Beeldvorming

In dit deel wordt ingegaan op de gebeurtenissen en literatuur die kan bijdragen aan een duiding, beleidsontwikkelingen en de wijkvisie voor Poppenhare.

Een beschrijving van de gebeurtenissen

Bij het beschrijven van de gebeurtenissen wordt ingegaan op wat bekend is. Niet alle informatie is te achterhalen, bijv. omdat niet alles zich zichtbaar voor gemeente, politie en andere instanties heeft afgespeeld.

Oudejaarsavond en voorafgaand (wo 30 – do 31 dec)

- Beheer openbare ruimte verwijderd in overleg met handhaving aanhangwagens met brandbaar materiaal.
- In de nacht van 30 dec op 31 dec is een auto aan de Rembrandtlaan in brand gestoken. Deze auto is voor oudejaarsavond verwijderd.
- Op oudejaarsavond is er een aantal kleine brandjes geweest. Dit kan verschillende oorzaken hebben gehad, zoals vuurwerk of vreugdevuren.
- Het gevoel van politie en handhaving was dat er de hele dag een onrustige sfeer was. Er was een incident met zwaar vuurwerk. De sfeer en het incident waren reden voor de politie om 's nachts zichtbaar in de wijk aanwezig te zijn.

Oudejaarsnacht (do 31 dec – vrij 1 jan)

- Achter de Rembrandtflat is een groep bijeengekomen. Er ontstaat een situatie waarbij enkele mannen worden beticht van aanranding. Deze mannen, waarvan één woonachtig is in de Rembrandtflat en twee anderen die daar op bezoek waren, zijn van buitenlandse afkomst en (ex)vergunninghouder. Er ontstaat een conflict, de mannen worden geslagen en er zou een bedreiging zijn met een vuurwerkpistool. De mannen vluchten.
- Een groep van naar schatting 50 personen, voornamelijk uit Poppenhare en omgeving, komt verhaal halen bij de woning van de hiervoor genoemde man. De politie ziet dit en agenten gaan in gesprek om te achterhalen wat er speelt. Ze weten te voorkomen dat de groep naar binnen gaat en halen twee mannen, waaronder de bewoner, uit de woning. De derde man geeft aan daar te willen blijven. De groep lijkt te verdwijnen. De politie trekt zich terug om geen aantrekkingskracht te zijn voor nieuwe ongeregelheden.
- Nadat de politie vertrekt gaat toch een aantal mensen terug en weten in de woning te komen en vernielen inboedel. De achtergebleven man heeft zich verstopt in de badkamer om zichzelf te beschermen.

Nieuwjaarsavond (vrij 1 – zat 2 jan)

- 's Middags is al hout verwijderd door de gemeente om risico op branden te verkleinen. In de loop van de avond worden er brandjes gesticht.
- Er is een samenscholing van naar schatting 50 – 60 personen uit Poppenhare en omgeving aan de Rembrandtlaan in Poppenhare. De groep lijkt grotendeels overeen te komen met de groep van de avond ervoor. Er wordt met vuurwerk gegooid en er zijn vreugdevuren. De politie gaat in gesprek met de aanwezigen. Nadat het rustig lijkt en de groep vertrekt, gaat de politie ook uit zicht.
- Later blijkt dat er brand is gesticht onder een boom naast de Rembrandtflat. Hierbij staat ook een vat olie die ontploft nadat de brand is geblust. Brandweer en politie komen onder de hete olie, er is geen lichamelijk letsel. Het trekt wel de interesse van wat groepjes jongeren, maar er ontstaat geen grote nieuwe groep. De activiteiten worden met een livestream uitgezonden door mensen van buiten de gemeente Coevorden, die geen band lijken te hebben met inwoners van Coevorden. Zij worden weggestuurd.

Zaterdag op zondag (2 jan – 3 jan)

- Er komen signalen naar voren dat de voorvallen worden gelegitimeerd door het incident van vermeende aanranding op oudejaarsavond. De politie ziet op sociale media opruiende teksten waarin wordt verwezen naar de coronamaatregelen en het dorp Veen waar meerdere avonden sprake was van ongeregelheden. Het risico van

herhaling is reden om de lokale driehoek te organiseren, bij de politie op te schalen en bestuurlijke maatregelen, waaronder het noodbevel, in te zetten.

- In het politieonderzoek na afloop van de ongeregelde heden is bekend geworden dat er sinds de kerstdagen een besloten groep op sociale media actief is die ongeregelde heden wilden gaan organiseren. Leden van de groep zijn inwoners uit Coevorden en omliggende gemeentes. Dit was ten tijde van het weekend van de ongeregelde heden niet bekend.
- De wijkagent gaat de wijk in en bewoners, waaronder inwoners die op Nieuwjaarsavond bij de samenscholing aanwezig waren, geven aan dat ze tegen de rellen zijn en niet mee gaan doen.
- Rond 22.00 uur ontstaat er een groep van 150 – 200 mensen op de kruising Jozef Israëlsstraat – Rembrandtlaan. Ze komen uit Coevorden en omliggende gemeentes. Er is muziek, er wordt een grote brand gesticht, er worden vernielingen gepleegd. De groep is zich aan het bewapenen met stenen. Dit wordt met een livestream uitgezonden, met op enig moment meer dan 2500 kijkers. Vanwege de bewapening met stenen wordt om 23.00 uur besloten op te schalen naar ME-inzet. De ME staat op piket en daarom duurt het enige tijd voor ze inzetbaar zijn in het gebied.
- Er wordt een poging gedaan om de portiek van de Rembrandtlaan in te gaan, dit lukt niet.
- Rond 1.30 uur is de ME inzetbaar en veegt het gebied leeg, er wordt een aantal aanhoudingen verricht. Ook dit is via een livestream uitgezonden.

Zondag(avond) (3 jan)

- Medewerkers van Domesta en MWC gaan actief de wijk in en in gesprek met inwoners.
- Op sociale media wordt weer opgeroepen tot rellen.
- In de avond is er een livestream online. De livestreamer wordt op enig moment aangehouden en zijn telefoon in beslag genomen. De livestream wordt offline gehaald. In een snapchatgroep lijken 500 leden te zijn. Er wordt opgeroepen tot een nieuwe livestream, maar die start niet. De politie kan korte tijd meekijken voordat het nummer van de telefoon door de groep wordt geblokkeerd.
- De Steungroep Boeren en burgers 2.0 rijdt met een aantal auto's door de wijk, naar eigen zeggen om de bewoners een hart onder de riem te steken. Het zorgt voor onrust. Er zijn kleine groepjes her en der in de wijk. De steungroep wordt verzocht de wijk te verlaten, dit gebeurt ook.
- Er gaat een bericht rond waarin opgeroepen wordt tankstations in brand te steken.
- Er wordt een helikopter ingezet om de situatie in de omgeving te monitoren.
- Er worden bij de Rembrandtflat camera's geplaatst, evenals een camera in de woning van het incident van oudejaarsnacht.

Maandag 4 januari en de eerste week van januari

- Er is een oproep via sociale media om te demonstreren bij het gemeentehuis. Een aantal mensen komt hier op af, maar vertrekt zonder dat het tot ongeregelde heden komt. Achteraf blijkt dat de oproep niet gericht was op het gemeentehuis van Coevorden maar van een andere gemeente. Politie blijft opgeschaald. Medewerkers MWC, Domesta en gemeente blijven zichtbaar in de wijk en voeren gesprekken met inwoners. Er komen geen nieuwe signalen van ongeregelde heden. Uit de gesprekken blijkt dat veel inwoners de ongeregelde heden afkeuren, ze willen Poppenhare juist positief in beeld hebben, niet op deze manier. Tijdens gesprekken blijkt dat inwoners niet willen praten over de betrokkenen die de ongeregelde heden organiseren en bij de uitvoering betrokken waren.

Genomen bestuurlijke maatregelen

- Er geldt in een deel van Poppenhare een gebiedsaanwijzing in de periode van 2 januari 2021 tot en met 2 april 2021. Deze aanwijzing maakt het mogelijk dat bij het overtreden van de artikelen, die vast zijn gesteld in de beleidsregel gebiedsontzeggingen Coevorden 2020 een gebiedsverbod uitgereikt kan worden door de politie.
- Tegelijk is hetzelfde gebied en periode aangewezen voor cameratoezicht en staan er twee camera's op de Rembrandtlaan. *(Deze zijn inmiddels verwijderd.)*
- Er zijn noodbevelen ingesteld waardoor o.a. een samenscholingsverbod mogelijk was. En het voor de politie mogelijk was om mensen niet woonachtig, werkzaam of schoolgaand in het gebied, uit het gebied te weren als er een situatie ontstond met verstoring van de openbare orde. De noodbevelen waren in werking van 2 tot en met 4

januari, van 4 januari 2021 tot en met 7 januari 2021 en van 7 januari 2021 tot en met 11 januari 2021. (Het noodbevel van 2 tot en met 4 januari stond per abuis niet in de brief aan de gemeenteraad dd. 12 januari.)

Literatuur

Er is een aantal documenten van belang voor de analyse van de gebeurtenissen en een mogelijk vervolg. Ongetwijfeld is hier nog meer over te vinden. In de korte periode voor deze analyse is een kleine selectie gemaakt.

Hoezo Rustig?! Een onderzoek naar het verloop van jaarwisselingen in Nederland, Adang et al. 2007 Politieacademie Apeldoorn

In deze verkenning is onder andere onderzocht wat voor incidenten zich voordoen tijdens de jaarwisseling en welke factoren een rol spelen bij het al dan niet ontstaan van incidenten. Zelfregulering en zelfcontrole onder groepen en groeperingen en leefgemeenschappen zijn belangrijk bij jaarwisselingen. Deze zelfregulering kan ook leiden tot een norm, namelijk dat regels die autoriteiten stellen overtreden behoren te worden, inclusief geweld tegen hulpdiensten. Het blijkt cruciaal om direct en vroegtijdig met de potentiële overtreders en met actieve en invloedrijke burgers te communiceren, in aanloop naar en gedurende de jaarwisseling. Hier zijn goede ervaringen mee, maar zonder garantie voor het verloop.

Rellen om te rellen, een studie naar grootschalige openbare-ordeverstoringen en notoire ordeverstoorders, Politie en Wetenschap; Bureau Beke, 2009

In 2009 is een onderzoek gedaan naar type openbare-ordeverstoringen en de achtergrond ervan. In het rapport wordt aangegeven dat rellen voortkomen uit een samenspel van situationele factoren en persoonsfactoren die elkaar beïnvloeden en versterken.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen 3 soorten openbare-ordeverstoringen, nl:

- Massagestuurde openbare-ordeverstoringen: er ontstaat een escalatie in een massa, bijv. tijdens evenementen.
- Afspraakgestuurde openbare-ordeverstoringen: Er is sprake van een confrontatie op afspraak en kan gericht zijn tegen andere groepen of tegen het gezag. De afspraak wordt gepland via communicatiekanalen waar politie niet zomaar toegang toe heeft als er geen duidelijke aanwijzingen zijn. Sociale media bieden nu meer mogelijkheden voor dergelijke kanalen dan in 2009.
- Incidentgestuurde openbare-ordeverstoringen: Er is een gebeurtenis waarna er een openbare ordeverstoring ontstaat.

Tabel 1: Overzicht van kenmerken van de typen openbare-ordeverstoringen

	Massagestuurde rellen	Afspraakgestuurde rellen	Incidentgestuurde rellen
Locatie	evenementen	diverse locaties	wijken of buurten
Aanleiding	mensenmassa	rivaliteit/kick	incident/gebeurtenis
Planmatigheid	niet gepland	gepland	niet gepland
Gerichtheid	personen en gezag	personen	gezag
Hevigheid	kort en hevig	kort en hevig	langdurig en hevig
Voorzienbaarheid	goed	matig	matig

(Bron: Rellen om te rellen, 2009, blz. 42)

Bij de ordeverstoorders wordt genoemd dat groepsgevoel een belangrijke rol speelt. Sensatiezicht, rivaliteit en bewijsdrang zijn een belangrijke voedingsbodem. Een sterk wij versus zij-gevoel kan aanleiding zijn voor escalatie. Het ervaren van dit gevoel kan agressie tussen groepen aanwakkeren en een incident kan dit verder stimuleren. Het groepsgevoel verstrekt het zelfvertrouwen en de agressie en onderling is men solidair naar elkaar. Het anonieme karakter van de massa maakt dat de overgang naar geweld snel gemaakt is, waardoor spanning uitmondt in een rel. Veel van de rellen zijn terug te voeren op bepaalde personen die voorop lopen en/of een belangrijke rol spelen bij de initiatie ervan. Rellen zijn vaak onoverzichtelijk en het is lastig om ze op een persoon terug te voeren.

Brief van de minister van Justitie en Veiligheid van 1 september 2020, Naar een veiliger samenleving, 28 684 nr. 626

De brief is geschreven naar aanleiding van ongeregelheden in Nederland in de zomerperiode. Die gebeurtenissen hebben een divers karakter en kennen verschillende oorzaken. Er is sprake van een combinatie van factoren, zoals (corona)verveling, vakantieperiode, kopieergedrag. De minister geeft aan dat een adequate aanpak bestaat uit een combinatie van een goede informatiepositie, resoluut optreden tegen ordeverstoringen en criminaliteit en het versterken van de sociale cohesie. Dit vraagt volgens de minister een aanpak waarbij overheden samen optrekken. De minister geeft aan dat de informatiepositie ogen en oren vraagt en het digitale domein en in de wijk. Hij vraagt aandacht voor netwerkvorming en voor sociale cohesie, aandacht voor het achterhalen van oorzaken en achtergronden van ongeregelheden, mogelijke maatschappelijke posities en het vergroten van kansen van doelgroepen.

Inzicht in (de)polarisatie, Handreiking van de Expertise-unit Sociale stabiliteit, (www.socialestabiliteit.nl, download jan 2021)

In dit document wordt het onderscheid tussen een conflict en polarisatie beschreven. Een conflict heeft een duidelijk aanwijsbare locatie, het speelt zich af op een specifiek moment en het heeft conflicteigenaren. Polarisatie gaat over wij-zij denken en daaruit voortvloeiende spanningen die het hele jaar door aanwezig kunnen zijn. Polarisatie kent tal van verschijningsvormen, meerdere oorzaken en gevolgen en doet zich op zeer uiteenlopende terreinen voor. In combinatie met andere factoren kan dit fenomeen, wij-zij-denken, een voedingsbodemp vormen voor conflict en spanning tussen groepen. Er wordt aangegeven dat polarisatie niet iets slechts is, maar past in een democratie waarin dialoog plaatsvindt en daarmee ook depolarisatie. Polarisatie wordt een probleem als de uitingsvorm leidt tot risicovolle situaties. De handreiking geeft een werkwijze weer voor een verkenning van polarisatie.

Het belang van een veerkrachtige gemeenschap, Dückers et al, Impact 2017-4
Dit artikel gaat in op veerkracht als probleemoplossing bij rampen en crisis. Voor klassieke crises en wat meer sluimerende of chronische crises zonder acute fase. De schrijvers geven aan dat dit een nog nauwelijks uitgewerkt format is. Gemeenschapsveerkracht wordt door de schrijvers gedefinieerd als 'het vermogen van gemeenschappen om de (poteniele) publieke gezondheidseffecten van dreigingen en andere verstoringen te weerstaan en eventuele problemen op te lossen'. De uitkomstmaat is gezondheid of populatiewelzijn, de toestand van mensen binnen de populatie. Er wordt ook aangegeven dat er weinig bewijs is voor de effectiviteit van maatregelen in de complexe context van een gemeenschap. Om wel een aanknopingspunt te hebben zou het model van positieve gezondheid van Huber kunnen worden toegepast. Het artikel gaat daarbij niet alleen uit van inzet op individueel niveau, maar ook van gemeenschapsniveau en een samenlevingsniveau. Ongeacht de complexiteit moet steeds worden nagegaan waar investeringen gewenst zijn ter versterking van probleemoplossend vermogen, informatie en communicatie, sociaal kapitaal en economische bronnen, zodat op gemeenschapsniveau gericht kan worden ingezet op factoren die de individuele gezondheid raken,

Knelpunten en oplossingen voor het sociaal bereik van instanties op wijkniveau, Bouchra Dibi, Bureau Krachtwijken, november 2020

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het programma Leefbaarheid en Veiligheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Het gaat in op het wel en niet bereiken van groepen inwoners door instanties en de redenen daarachter. Redenen die genoemd worden zijn o.a. wantrouwen, geen aansluiting vinden, gebrek aan specialisme/ beoordelingsfouten, onvoldoende zichtbaarheid en bereikbaarheid van de instanties, taalproblemen en laaggeletterdheid, negatieve beeldvorming.

Beleidsontwikkelingen

In dit deel komt een aantal beleidsontwikkelingen aan de orde. Het gaat hierbij om ontwikkelingen waarbij sociale cohesie en veerkracht in wijken en dorpen een rol speelt én er veranderingen op stapel staan of net zijn ingezet. Uiteraard zijn alle beleidsterreinen relevant. Het gaat echter te ver om deze allemaal afzonderlijk te benoemen. Waar er leerpunten zijn, worden die wel in benoemd in deze analyse.

Vestiging van inwoners in wijken en dorpen

Het beleid rond Beschermd Wonen is dat de mensen met psychiatrische en sociaal-maatschappelijke problemen zelfstandig gaan wonen met passende ondersteuning in de thuissituatie. Dus van intramurale huisvesting naar ambulante begeleiding. Om dit te bereiken werkt de gemeente in het verband Borger Odoorn, Coevorden, Emmen (BOCE) samen met o.a. de zorgaanbieders en de corporaties om passende, betaalbare woningen te regelen.

Een andere ontwikkeling is de al bestaande verplichting voor het vestigen van vergunninghouders.

Bij het programma Vitale vakantieparken is het de intentie dat bewoners van bepaalde parken en/of leven onder bepaalde omstandigheden op parken, gaan verhuizen naar reguliere woonomgevingen.

Een verplichting voor woningcorporaties is dat ieder jaar minstens 80 procent van de vrijkomende sociale huurwoningen toegewezen wordt aan huishoudens met een bepaald maximum inkomen. Maximaal 10 procent mogen ze toewijzen aan huishoudens met een net iets hoger inkomen. De overige 10 procent mogen woningcorporaties vrij toewijzen, waarbij ze wel voorrang moeten geven aan huishoudens dringend woonruimte nodig hebben. Ook geldt de verplichting van passend toewijzen. Huishoudens met een inkomen onder de huurtoeslaggrens moeten een woning toegewezen krijgen met een huur onder de zogenaamde aftoppingsgrenzen. Corporaties zijn daartoe verplicht in ten minste 95 procent van de gevallen.

Integratie

De gemeente gaat in gesprek over het thema integratie van vergunninghouders in dorpen en wijken om te kijken wat goed gaat en wat verbeterd kan worden. Deze verkenning wordt georganiseerd met het organiseren met verschillende (maatschappelijk betrokken) organisaties. Hierbij kan gedacht worden aan buurthuizen, wijkagent, MWC, Vluchtelingenwerk Noord-Nederland, woningcorporaties. Hierbij wordt niet alleen naar de positie van de vergunninghouders gekeken, maar ook naar de positie van inwoners en de verschillende (maatschappelijk betrokken) organisaties. In het voorjaar vindt de eerste verkenningssessie plaats. Als blijkt dat de integratie beter kan of moet, dan zal in gezamenlijkheid worden bekeken naar het hoe en wat daar vervolgens voor nodig is.

Programma Kansrijk opgroeien

In Coevorden komt het voor dat armoede van generatie op generatie wordt doorgegeven. Ouders willen hun kinderen betere kansen geven, maar krijgen dat zonder hulp niet voor elkaar. 'Kansrijk opgroeien' is een programmaplan om intergenerationele armoede te voorkomen en te doorbreken. Dat gebeurt samen met de ouders/verzorgers, hun kinderen en met organisaties en instellingen die er op de een of andere manier bij betrokken zijn.

In de Coevordense wijken Poppenhare, Lootuinen en Tuindorp zijn relatief veel huishoudens die gebruik maken van meerdere vormen van ondersteuning (bijstand, Jeugdwet, Wmo, schuldhulpverlening) en is er vaker sprake van een slechtere gezondheid. En dit is soms meerdere generaties lang aan de orde. Het programma Kansrijk Opgroeien start in deze wijken om te leren voor heel Coevorden.

Beleidsplan Gezond in Coevorden/ Sport- en preventieakkoord

Gezond in Coevorden gaat over het bevorderen van gezondheid of een gezondere leefstijl van de inwoners van Coevorden met een specifieke focus op de kwetsbare inwoners. In wijken met een lagere sociaal economische status is de levensverwachting vaak lager door een slechtere gezondheid. Het plan gaat uit van de visie positieve gezondheid waarbij de kracht van mensen wordt benadrukt en waar de nadruk meer ligt op de mogelijkheden dan op de beperkingen door ziekte. Hierbij speelt sport en bewegen ook een belangrijke rol met betrekking tot ontmoeting, gezondheid, preventie, participatie en weerbaarheid. Het Sport en preventieakkoord heeft als doel het vergroten en bevorderen van een gezonde leefstijl bij de inwoners van de gemeente Coevorden door in te zetten op het voorkomen van problemen en belemmeringen bij onze inwoners. Hierin zijn meer bewegen voor jong en oud, meer mensen met een gezond gewicht, minder roken en minder overmatig alcoholgebruik belangrijke doelstellingen.

Wijkvisie

In 2013 is, door Domesta met inwoners en partners, een wijkvisie en een Wijkontwikkelingsplan gemaakt voor Poppenhare, 'IkJijWij Poppenhare: samen en zelf het verschil maken'. De inschatting is dat deze documenten van belang zijn voor het leren naar de toekomst en de toekomstige samenwerking in de wijk.

Het motto van Poppenhare in 2025 (pag. 7)

Poppenhare staat bekend om haar daadkracht en samenwerking. De IkJijWij-aanpak werkt: geen woorden maar daden. Poppenhare is die diverse en dynamische wijk van de stad waar mensen graag wonen en zich inzetten om samen goed te leven. Er wonen trotse en actieve bewoners, die zich samen met een energiek netwerk van professionals blijven inzetten voor een veilige, groene en betaalbare woonomgeving.

De uitdagingen voor 2025 (pag. 9)

De wijk heeft in 2025 al haar kwaliteiten omgezet in daden.

- In Poppenhare is het prettig wonen voor iedereen
- Poppenhare, aandacht voor de jeugd
- Meedoen en erbij horen
- Het succes van samenwerken

In het wijkontwikkelingsplan is een aantal activiteiten afgesproken. Een afsluitende bijeenkomst is eind 2018 geweest als gezamenlijke afronding van de uitgevoerde activiteiten.

Oordeelsvorming

In dit hoofdstuk wordt duiding gegeven aan de gebeurtenissen voor zover dat met de beschikbare informatie mogelijk is. Er wordt ingegaan op de informatiepositie en sociale cohesie. Er worden voorstellen gedaan waar dit bij de verschillende paragrafen relevant is. Deze worden in het volgende hoofdstuk gebundeld.

Onderscheid in de gebeurtenissen

Om een beeld te hebben van de mechanismes achter de ongeregelde heden moet onderscheid worden gemaakt tussen de ongeregelde heden die er in het weekend van 31 december tot en met 3 januari zijn geweest. Het is hierbij niet aan te geven of de gebeurtenissen geheel los van elkaar staan of dat het ene aanleiding is geweest voor het andere. Hier wordt bij de beschrijvingen verder op ingegaan.

De te onderscheiden gebeurtenissen:

- incidenten die verbonden lijken te zijn met oudejaarsdag;
- het incident op oudejaarsavond en daaropvolgende gebeurtenissen rond de woning;
- de ongeregelde heden op de vrijdagavond;
- de ongeregelde heden op zaterdagavond en de activiteiten op de zondag.

Incidenten die verbonden lijken te zijn met oudejaarsdag

Jaarlijks vinden in Poppenhare kleine incidenten plaats rond Oud & Nieuw, zoals branden. Vaak zijn er al wat signalen over en wordt er vooraf materiaal weggehaald. Ook dit jaar waren er kleine incidenten, voor het gevoel minder dan voorgaande jaren, terwijl er wel een onrustige sfeer werd ervaren. Het is niet te benoemen waarom dit zo is en of dat te maken heeft met de coronamaatregelen en/of de organisatie van de gebeurtenissen die later plaatsvinden.

Poppenhare is niet het enige gebied waar jaarlijks incidenten zijn met de jaarwisseling. Deze incidenten zijn niet toegestaan. Er is daarbij sprake van een operationele beoordeling van de situatie en een inschatting of een situatie juist escaleert in plaats van weggenomen wordt bij ingrijpen. Op veel plekken in Nederland is tijdens de jaarwisseling sprake van incidenten, van kleinere tot grotere met politie-ingrijpen. In de gemeente Coevorden is Geesbrug een plek waar deze jaarwisseling vanwege het verhinderen van bluswerkzaamheden van de brandweer en in 2018/2019 politie-ingrijpen nodig was, terwijl het in 2019/2020 niet nodig was. Hierbij is het gevoel dat meer mensen de ongeregelde heden van dit jaar afkeurden ten opzichte van 2 jaar geleden.

Het advies in het onderzoek 'Hoezo rustig?!' is om voorafgaand en tijdens de jaarwisseling in gesprek te gaan met de groeperingen die onderdeel zijn van de incidenten, hoewel het geen garantie geeft voor het verloop. Daar wordt door de gemeente ook op ingezet. In Geesbrug worden die gesprekken gevoerd met o.a. jongeren, aanwonenden, plaatselijk belang, jongerenwerkers en politie. Dit is naast de gesprekken die er regulier al plaatsvinden. Voor Poppenhare was er rond dit thema tot nu toe niet direct aanleiding om extra in gesprek te gaan over oudejaarsdag, naast de reguliere contacten die er al zijn. Een factor die hierbij mee kan spelen is dat de groep jongeren in Geesbrug veel eenduidiger is dan in Poppenhare en omgeving. Een herkenbare groep waarmee in gesprek kan worden gegaan is er niet. Daarbij geeft het jongerenwerk aan dat in contact komen met de groep 12 – 20 jarigen lastig is.

In de handreiking Inzicht in (de)polarisatie wordt het belang aangegeven om het hele jaar goed in gesprek te zijn met inwoners. Daarbij verschillen de gesprekspartners en gespreksonderwerpen per wijk en dorp. Dit hangt samen met de gevoelsdynamieken in de wijken en dorpen die op zich weer aanleiding zijn voor bepaalde gedragingen. Binnen die gesprekken kan de jaarwisseling een onderwerp zijn. Alleen ingaan op het onderwerp ongeregelde heden en/of jaarwisseling kan soms juist aanleiding zijn dat verhoudingen op scherp komen en het juist leidt tot nieuwe ongeregelde heden.

Het incident op oudejaarsavond en daaropvolgende gebeurtenissen rond de woning

Op oudejaarsavond vond een incident plaats tussen een groep en een paar mannen die beticht werden van aanranding. Hierop verzamelde zich een groep van circa 50 mensen bij de woning en later werd de woning binnengetroten.

In termen van type openbare ordeverstoringen zou het kunnen worden gezien als een incidentgestuurde openbare ordeverstoring gecombineerd met een afspraakgestuurde openbare ordeverstoring. Het is vooral gericht op de mannen en de woning. Hierbij lijken vooral inwoners uit Poppenhare en omliggende wijken betrokken te zijn. Door het gebruik van sociale media kan er snel een groep verzameld worden op een bepaald tijdstip en een bepaalde plek.

De vermeende aanranding is de aanleiding voor de vervolgacties bij de woning. Of het van oorsprong van buiten de wijk komen of van buitenlandse afkomst zijn van de mannen een rol speelt bij de manier van reageren is niet met zekerheid te zeggen. In de gesprekken naar aanleiding van de gebeurtenissen komt naar voren dat de wijk zich kenmerkt door naast elkaar levende gemeenschappen, waar weinig bemoeienis tussen die gemeenschappen is. Bepaalde wij-zij verhoudingen kunnen een rol hebben gespeeld bij het ontstaan en de ontwikkeling van het incident.

De ongeregelde heden op de vrijdagavond

Op vrijdagavond vinden ongeregelde heden plaats. Het lijkt qua karakter op een afspraakgestuurde openbare ordeverstoring, waarbij de aanleiding lijkt te liggen in het incident van de voorgaande avond, maar mogelijk al een opmaat voor de gebeurtenissen de volgende dag. De aanleiding kan ook per aanwezige verschillen. Het filmen van de brand bij de boom staat los van de inwoners van de wijk, maar de gebeurtenissen zijn mogelijk mede aanleiding geweest om Coevorden op te zoeken en het deelnemen op zaterdag.

De ongeregelde heden op zaterdagavond en de activiteiten op de zondag

De ongeregelde heden op zaterdagavond 2 januari zijn afspraakgestuurde rellen. Er is voorafgaand sprake van opruiing om deel te nemen. Uit het politieonderzoek na de rellen is gebleken dat er via sociale media in een gesloten groep al voor de jaarwisseling afspraken werden gemaakt om te gaan rellen. De organisatie hiervan staat los van het incident op oudejaarsavond. Het is wel mogelijk dat dit de gelegenheid heeft gegeven om het op dat moment en op die plek te doen. Maar het is ook mogelijk dat het hoe dan ook deze avond gepland was en op deze plek. Dat is op basis van de beschikbare informatie niet te achterhalen. De groep bestaat uit inwoners van Coevorden en daarbuiten.

Hier kunnen meerdere mechanismes achter zitten, ook verschillend bij de deelnemende personen. Kopiëergedrag naar aanleiding van de ongeregelde heden in Veen en verveling en frustratie van de coronamaatregelen en afzetten tegen het gezag lijken een rol te spelen. Door de omvang van de groep is er sprake van meer anonimiteit.

Vragen als 'Waarom gebeurt het wel in Poppenhare en niet in een andere wijk of in een dorp?', kunnen op basis van deze analyse nauwelijks beantwoord worden. Uit de gesprekken voor deze analyse blijkt dat het een plek is die bekend staat als een plek waar wel vaker openbare ordeproblemen zijn. Niet alleen in Coevorden, maar ook op andere plekken in Nederland gebeuren dergelijke incidenten vaker in of door inwoners uit wijken en dorpen met lagere sociaaleconomische positie dan in wijken met een hogere sociaaleconomische positie.

Op de zaterdagavond geeft een deel van de inwoners van de wijk aan hier niet bij betrokken te willen zijn. Op de zondag komen er signalen uit het hele land dat er in Coevorden weer wat gaat gebeuren en is een actiegroep van buiten Coevorden actief. Daarmee lijkt het dat de gebeurtenissen steeds meer door anderen dan wijkbewoners worden gebruikt om zichtbaar te worden.

Door deze gebeurtenissen wordt een imago als achterstandswijk bevestigd, terwijl een groot deel van de inwoners juist de positieve elementen van de wijk wil benadrukken.

Voorstel

- *Meer inzicht krijgen in de achtergronden van mogelijke wij-zij-verhoudingen in Poppenhare en mogelijk de omliggende wijken, nagaan welke gevoelsdynamieken er spelen, betrokkenen in kaart brengen en meer duiding te krijgen over mogelijke wij-zij verhoudingen. De expertise-unit Sociale stabiliteit kan hierbij ondersteunen.*
- *Nagaan hoe het contact met bepaalde groepen inwoners verbeterd kan worden, zoals de groep 12 – 20 jarigen.*
- *Met de inwoners in kaart brengen welke (polariserende) vraagstukken er leven, hoe daar gezamenlijk een antwoord op te geven met als streven om de wijk ook in de toekomst positief in beeld te brengen en kans op herhaling te verkleinen. Hiermee wordt met de wijk verder gewerkt aan het bereiken van de ambitie in de wijkvisie Poppenhare.*
- *Van dit proces leren voor het versterken van de contacten in andere wijken en dorpen.*

Een beeld dat snel kan ontstaan

In de loop van de gebeurtenissen ontstaat voor mensen al snel het beeld dat alle gebeurtenissen aan elkaar verbonden zijn en starten op een bepaald moment. Uit het voorgaande blijkt dat dat niet per se het geval hoeft te zijn.

Het lijkt voor anderen dat alle inzet van bijv. de politie verbonden is aan inzet in de wijk zelf. De inzet van een helikopter die voor een groot gebied te horen was, wekt al snel de indruk dat het 'alweer helemaal fout gaat' in Poppenhare. Het is een operationele keuze die de politie moet kunnen maken in het volgen van bewegingen in grotere gebieden om daar tijdig op te kunnen reageren.

Veel inwoners geven aan het vervelend te vinden dat de wijk zo in het nieuws is gekomen en een imago dat lastig te doorbreken is bevestigd lijkt te worden. Terwijl in de loop van de gebeurtenissen de wijk steeds meer de plek werd waar anderen van buiten de wijk de gelegenheid namen om zich te uiten. De inwoners en ook organisaties als de buurt- en speeltuinvereniging willen juist de positieve ontwikkelingen benadrukken.

Informatiepositie

De minister van Justitie en Veiligheid noemt in zijn brief van 1 september 2020 over ongeregeldheden in Nederland het belang van de informatiepositie om ongeregeldheden tegen te gaan. Dit komt ook terug in de onderzoeken 'Hoezo rustig?!', 'Rellen om te relen' en in de handreiking 'Inzicht in (de)polarisatie'.

Gebruik van sociale media

De mogelijkheden die sociale media bieden om in gesloten groepen te communiceren bemoeilijkt het krijgen van een goede informatiepositie in het tegengaan van ongeregeldheden. De politie heeft goede informatie en toestemming van de officier van justitie nodig om gesloten groepen te volgen. Daar waar in openbare groepen informatie en oproepen om deel te nemen gedeeld worden en/of berichten terecht komen bij mensen die het niet eens zijn met wat staat te gebeuren en dit vervolgens delen, is de kans groter dat het kan worden herleid naar een bron. En als de bron bekend is kan door contact door de politie een dreiging soms ook worden weggenomen. In dit weekend was er sprake van gebruik van open en gesloten groepen, waardoor de opruiming zichtbaar werd, maar het al enige tijd in de planning zijn van ongeregeldheden niet.

Rechtstreeks contact met inwoners

Een goede informatiepositie bestaat niet alleen uit informatie van sociale media, maar zeker ook uit informatie op basis van contacten met inwoners op straat, inwoners die bellen. Daarbij speelt de politie een rol, maar ook gemeente en andere organisaties. In Coevorden zijn wijkagenten actief, gebiedscoördinatoren, wijkconsulenten en wijkbeheerders en opbouwwerkers, naast andere medewerkers die veel op straat zijn in de uitvoering van hun werk. Daarbij is een aantal zaken van belang, nl. de zichtbaarheid en benaderbaarheid van professionals en de mate waarin inwoners in gesprek willen over signalen. Hoewel een deel van de betrokkenen bij de ongeregeldheden van buiten Poppenhare en van buiten Coevorden kwam, is duidelijk dat een deel wel uit de wijk kwam. De verhoudingen waarin wijzigden in de loop van de avonden van meer uit de wijk zelf, naar meer van buiten de wijk.

De zichtbaarheid en benaderbaarheid lijkt niet zozeer een punt te zijn. Kijkend naar Poppenhare en omliggende wijken zijn er goede contacten, soms lijken ze intensiever te

kunnen. Er worden samen activiteiten georganiseerd, de uitvoering van het wijkontwikkelingsplan werd samen met inwoners gedaan. Er zijn wijkteams met professionals en waar ook contacten zijn met Buurt- en speeltuinverenigingen. In de nasleep van de ongeregelde heden werd de zichtbaarheid van jongerenwerkers en opbouwwerkers gewaardeerd. Ongetwijfeld zijn er verbeterpunten.

De openheid over signalen is, in ieder geval voor Poppenhare en omliggende wijken, een ander punt. Als een professional al enige tijd in de wijk bekend is dan is het contact makkelijk en wordt diegene snel uitgenodigd om binnen te komen. Nieuwe professionals moeten eerst vertrouwen winnen. Het gevoel van de meeste professionals is dat maar een deel verteld wordt van wat verteld zou kunnen worden. Het gaat hierbij om het bespreken van situaties die te maken hebben met veiligheid en ondermijning, maar ook om het stellen van hulpvragen voor bijv. ondersteuning in het sociaal domein.

De overheid kan inwoners niet dwingen om iets te vertellen als ze om redenen dat niet willen doen. Die redenen kunnen bestaan uit een aantal zaken. In het rapport 'Knelpunten en oplossingen voor het sociaal bereik van instanties op wijkniveau' (hierna sociaal bereik) worden hiervoor redenen genoemd. Uit de gesprekken blijkt dat deze in Coevorden ook aanwezig zijn, niet alleen rond deze jaarwisseling, maar structureel:

- Instanties en inwoners kunnen een ander beeld hebben van wat problematisch is en waar hulp voor kan worden gevraagd of een signaal voor kan worden afgegeven.
- Geslotenheid van een gemeenschap kan een rol spelen. Zelf problemen oplossen, geen bemoeienis van buitenaf.
- Er kan meespelen dat eerder signalen af geven niet heeft geleid tot een positieve ervaring, soms zelfs tot een negatieve. Of dat de verwachting is dat het leidt tot eerder iets negatiefs dan iets positief, angst voor de gevolgen. Het kan hierbij gaan om de verwachte reactie door een instantie of vanuit de directe omgeving.

Voorstel

Bespreken of het rapport over het sociaal bereik aanknopingspunten biedt voor uitvoering en beleid, waaronder het programma 'Kansrijk opgroeien'. Het programma biedt gezien de leerstrategie een mogelijkheid om hier samen met inwoners en professionals te leren.

Wat opvalt rond de jaarwisseling is dat een groep inwoners de ongeregelde heden afkeurt en wel heeft gemeld dat er wat stond te gebeuren. De informatie was niet zo compleet dat ook kon worden achterhaald door wie. Inwoners gingen naar aanleiding van de gebeurtenissen in gesprek, ook op straat, waar dit anders liever achter de voordeur gebeurt. Mensen zijn naar het gevoel van professionals ook wel argwanend, willen eerst weten van welke organisaties iemand is als de persoon nog niet bij hen bekend is. In gesprek gaan met iemand van MWC of Domesta lijkt gemakkelijker te gaan dan met iemand van de gemeente. De redenen hiervoor zijn niet duidelijk. Mogelijk heeft dat te maken met eerdere ervaringen, maar wellicht ook met de beslissingsbevoegdheid van de gemeente.

De vraag is wat het hebben en krijgen van een goede informatiepositie nog meer vraagt dan in Coevorden en specifiek in Poppenhare en omliggende wijken al is georganiseerd.

Voorstel

Het voorstel is om met de Expertise-unit Sociale stabiliteit na te gaan welke stappen in Coevorden aanvullend mogelijk zijn op het gebied van netwerkopbouw. En wie welke rol kan vervullen.

Sociale cohesie

Preventie en het versterken van de sociale cohesie is volgens de minister van belang in de aanpak van ongeregelde heden. Het is belangrijk om de achtergronden van ongeregelde heden en de maatschappelijke positie van de betrokkenen te achterhalen.

In de reeks aan gebeurtenissen lijken zich meerdere mechanismes af te spelen. Welke dit exact zijn en in welke mate dit meespeelt is niet met zekerheid te zeggen. Ook betekent dit, zoals eerder aangegeven, niet dat bij iedereen alle wij-zij-verhoudingen meespelen. Het is aannemelijk dat het, naast kopieergedrag, sensatiezucht en erbij willen horen, lijkt te gaan om verschillende wij-zij-verhoudingen:

- Mate van acceptatie van mensen van buiten de eigen groep en mogelijk de mate van acceptatie van mensen van buitenlandse afkomst;
- Afzetten tegen het gezag met mogelijk meerdere redenen zoals tegen coronamaatregelen en sociaaleconomische kansen.

Van een aantal personen is bekend dat ze er bij betrokken waren gezien de aanhoudingen. In deze analyse kan niet worden ingegaan op hun specifieke achtergrond, aangezien dan de anonimiteit niet gewaarborgd kan worden. Het beeld is wel dat de groepen op de verschillende momenten bestonden uit jongeren en volwassenen die leven in een omgeving waar sprake is van een lagere sociaaleconomische status. Het gevoel minder kansen te hebben als onderdeel van de redenen om mee te doen is daarmee aannemelijk.

Preventie

De minister geeft aan in te zetten op preventie door het vergroten van kansen en mogelijkheden voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Binnen de gemeente Coevorden wordt hierop ingezet en dit krijgt een extra impuls door de inzet van het programma Kansrijk opgroeien en de uitvoering van het Sport- en preventieakkoord. Onderdeel hiervan is ook het gesprek met kinderen en hun omgeving over wat nodig is en wat werkt. Het programma start in Poppenhare, Lootuinen en Tuindorp. Zoals hiervoor al is aangegeven is het bereiken van alle inwoners hierin belangrijk. De activiteiten die buurtsportcoaches organiseren in het kader van het Sport- en preventieakkoord en het beleidsplan Leefstijl en bewegen kunnen een belangrijke rol spelen, mede in het bereiken van de 12 - 20 jarigen.

Versterken van de sociale cohesie

De minister geeft aan de sociale cohesie te willen versterken. Hij gaat hierbij in op het door inwoners zelf opstaan tegen overlast en vernielingen, op een Bondgenotenaanpak en de aanpak van ondermijnende criminaliteit.

Zelf opstaan tegen overlast en vernielingen

Sterke zelfregulering en sterke zelfcontrole in een groep kan zeer positief werken, maar ook negatief als de norm is om mee te doen met activiteiten als deze ongeregelheden. Dit kwam ook al naar voren in het eerder genoemde onderzoek naar de jaarwisselingen. Een vraag die hierbij opkomt is hoe hiermee om te gaan als je, als lid van zo'n groep, het niet eens bent met wat er staat te gebeuren.

En breder dan de ongeregelheden. Hoe ga je om met situaties waarbij je eigenlijk wel hulp wilt hebben, maar de norm is dat niet buiten je eigen gemeenschap te vragen. Of als je tegen de stroom in wat anders wilt en anderen druk op je uitoefenen om hetzelfde te doen als zij. Of dat je gewoon goed contact hebt met je burens ook al hebben zij een andere achtergrond dan jij.

Dit is niet eenvoudig en het is onderdeel van veel onderzoek. Binnen de invloedssfeer van de overheid is het belangrijk bereikbaar en betrouwbaar te zijn. Dit zijn de uitgangspunten van de gemeente Coevorden. Het eerder genoemde rapport over sociaal bereik geeft mogelijk verdere aanknopingspunten.

Bondgenotenaanpak

De minister wil de Bondgenotenaanpak die vanuit de politie in een aantal gemeenten wordt ingezet landelijk uitrollen. Van de website van het Kennisplatform integratie & samenleving is af te leiden dat het gaat om een groep bondgenoten die bestaat uit maximaal tien mensen: twee professionals, één van de politie en één van de gemeente, en inwoners die in de haarvaten van hun gemeenschap zitten.

Binnen de gemeente Coevorden is er in de dorpen en wijken structureel overleg met inwoners(vertegenwoordiging) en partners. Of de bondgenotenaanpak hieraan kan bijdragen is de vraag. Zoals het beschreven is, lijkt het meer vanuit veiligheidsoptiek te worden ingestoken. En dat wordt in de handreiking Inzicht in (de)polarisatie juist als een risico gezien. Lokaal staan we meer voor een integrale aanpak. Wel kan het nuttig zijn om na te gaan of we voldoende een netwerk hebben in de verschillende gemeenschappen. Ook in die gemeenschappen die meer gesloten zijn en liever geen bemoeienis met de overheid willen hebben.

Voorstel

Bij de eerder genoemde sessie over netwerkopbouw nagaan of de Bondgenotenaanpak een aanvulling kan zijn.

Ondermijning

De minister legt in de brief de link naar ondermijning in relatie tot jeugdgroepen. Ondermijning is geen afgebakend onderwerp. Ondermijning is een gevolg van veel verschillende vormen van criminaliteit, waarbij de grenzen tussen de bovenwereld en de onderwereld vervagen. Criminelen beïnvloeden zo de samenleving. Normen kunnen vervagen en het gevoel van veiligheid en leefbaarheid kan afnemen. Voorbeelden zijn hennepplantages, witwassen van misdaadgeld, corruptie, intimidatie, kwetsbare jongeren die de drugscriminaliteit worden ingezogen.

De link naar jeugdgroepen en ondermijning is naar de ongeregelheden begin januari is lastig te leggen. Wel is het zo dat de ongeregelheden deels bewust georganiseerd zijn. Als dit een structurele ontwikkeling is, dan kan het een ondermijnend effect gaan hebben op de samenleving. De eerder genoemde informatiepositie is een belangrijk element om dit te signaleren.

Als het gaat om de sociale cohesie en de vraag wat getolereerd wordt in een wijk is zicht op ondermijning van belang. Eerder is al aangegeven dat de meldingsbereidheid rond veiligheidskwesties en de bereidheid bij een deel van de inwoners om hulp te vragen laag is, waarbij veiligheidsgevoel een rol lijkt te spelen. Mede in het kader van de te starten casustafel ondermijning kan het nuttig zijn om na te gaan of ondermijning een rol speelt en of een wijkaanpak of themagerichte aanpak een geschikte manier is om bij te dragen aan het veiligheidsgevoel in de wijk en daarmee mogelijk ook aan de openheid.

Voorstel

Met de deelnemers aan casustafel ondermijning en het rijksprogramma 'Zicht op ondermijning' nagaan of er aanleiding is voor een ondermijningsaanpak specifiek gericht op een aantal gebieden of thema's en waar nodig een voorstel voorleggen aan de lokale driehoek. In dat voorstel meenemen waarop ingezet kan worden om de sociale cohesie te versterken.

Ontwikkelingen

De inwoners van Poppenhare geven aan juist de positieve ontwikkelingen in de wijk te willen benadrukken. In de wijkvisie staat 'Poppenhare is die diverse en dynamische wijk van de stad waar mensen graag wonen en zich inzetten om samen goed te leven. Er wonen trotse en actieve bewoners, die zich samen met een energiek netwerk van professionals blijven inzetten voor een veilige, groene en betaalbare woonomgeving.' Wat vraagt het van een omgeving om dit te kunnen bereiken en om dit vast te houden?

In het artikel van Dückers over een veerkrachtige samenleving worden risicofactoren benoemd op individueel niveau, o.a. bestaande problemen, en op wijkniveau, zoals het probleemoplossend vermogen. Cijfers geven aan dat inwoners met een lagere sociaaleconomische status, naast een groter gebruik van bijstand, meer gebruik maken van ondersteuning op basis van de jeugdhulp, wmo en schuldhulp. En er zijn wijken waar meer ondersteuningsbehoefte is, vaak ook wijken met gemiddeld meer woningcorporatiewoningen.

Eerder in deze analyse werd een aantal beleidsontwikkelingen beschreven, namelijk die over de uitstroom beschermd wonen, vestiging van vergunninghouders, programma vitale vakantieparken en inkomensgrenzen voor corporatiewoningen. De wijken met gemiddeld meer woningcorporatiewoningen hebben door deze ontwikkelingen meer kans op vestiging van (nog) meer kwetsbare inwoners. Dit wordt in stad Coevorden verder versterkt door de beschikbaarheid van voorzieningen en in sommige wijken door de beschikbaarheid van bepaalde type woningen.

Als kwetsbaarheid toeneemt, wat is dan meer of anders nodig? De vraag wat een wijk veerkrachtig houdt, wat aan sociale infrastructuur nodig is en de bijdrages die inwoners en instanties daarin kunnen doen, houdt de overheid en kennisinstellingen al geruime tijd bezig. Antwoorden zijn niet eenvoudig en eenduidig te geven. Een basis daarvoor is het

gesprek met inwoners en daarmee ook de inwoners die we niet vaak hierover spreken. Op een manier die past bij de inwoners. In beleid rond bijv. wonen, zorg en ondersteuning moet worden gekeken welke maatregelen mogelijk zijn in de wijk, maar wellicht ook in andere wijken en dorpen om de druk op specifieke wijken te verminderen.

Er gaan in Poppenhare en Lootuinen gesprekken plaatsvinden in het kader van het project positieve gezondheid en het programma Kansrijk opgroeien, samen met St. Gezond Coevorden, MWC en gemeente. Er gaan gesprekken plaatsvinden met inwoners over integratie. Buurtsportcoaches gaan activiteiten organiseren samen met jongeren. Er zijn door professionals veel gesprekken.

Telkens moet bij voorbereiding van gesprekken de vraag worden gesteld of het contact met alle gemeenschappen voldoende en voldoende diepgaand tot stand komt om ook samen te kunnen werken aan die veerkrachtige wijk. Hiervoor is afstemming nodig. Met partners. Maar zeker ook binnen de gemeente, wie doet wat, waar, wanneer en welke vragen komen naar voren die moeten worden opgepakt of waar een voorstel voor moet komen. Mogelijk dat dit kan worden meegenomen in de verdere uitwerking van gebiedsgericht werken en de projectgroep Participatie.

Voorstel

- *In ieder beleidsveld, project en programma bewust nagaan of we alle inwoners bereiken op een manier die passend is. De afstemming over de contacten en de opbrengsten organiseren. Minimaal door bij de gebiedscoördinatoren aan te geven wat de bedoeling is en met hen na te gaan waar dit mogelijk samenloopt met andere activiteiten. Dit moet een continu en blijvend proces zijn. In de uitwerking van gebiedsgericht werken opdracht geven om hiervoor met een uitwerking te komen. De wijkteams kunnen wellicht benut worden voor afstemming in de wijk en met partners.*
- *Kennis over wat werkt te verzamelen en beschikbaar te stellen, waar nodig leerbijeenkomsten organiseren.*
- *Bij nieuwe taken en/of wijziging in beschikbare middelen politiek (lokaal, regionaal en/of landelijk) het gesprek voeren over wat haalbaar is en nodig is om de sociale cohesie minimaal gelijk te kunnen houden. Hiervoor is lokaal inzicht nodig in de effecten.*

Besluitvorming/voorstel

Na het doen van de analyse is een aantal zaken geleerd over de gebeurtenissen in het eerste weekend van 2021.

De gebeurtenissen en Poppenhare

Er was sprake van een bijzondere situatie, waarbij Poppenhare de plek is geworden van verschillende ongeregelheden met steeds meer invloed van buitenaf. De gebeurtenissen zijn niet allemaal naar één moment te herleiden. Deels waren de gebeurtenissen gepland. Mogelijk is de gebeurtenis op oudejaarsavond gebruikt als gelegenheid voor meer ongeregelheden. De samenstelling van groepen bestaat eerst voornamelijk uit inwoners van Poppenhare en omliggende wijken. In de loop van het weekend neemt de invloed van mensen van buiten de wijk en van buiten Coevorden steeds verder toe.

Mechanismes

De vraag welke mechanismes een rol spelen bij het ontstaan van de ongeregelheden is niet met zekerheid te beantwoorden. Hiervoor ontbreekt voldoende informatie.

Mechanismes die op de verschillende momenten een rol lijken te hebben gespeeld zijn:

- kopieergedrag;
- sensatiezucht en erbij willen horen;
- mate van acceptatie van (gedrag van) mensen van buiten de eigen groep;
- afzetten tegen het gezag met mogelijk meerdere redenen zoals tegen coronamaatregelen en sociaaleconomische kansen.

Leerpunten/Voorstel vervolg

De informatie is op veel punten niet zo volledig dat nu al concrete leerpunten formuleren lastig is. De informatie die wel beschikbaar is geeft aanknopingspunten voor een vervolg. Het voorstel voor een vervolg richt zich op het beleid voor de hele gemeente Coevorden en gedeeltelijk op Poppenhare en omliggende wijken. Daarbij wel lerend voor het beleid in het algemeen. Dit heeft te maken met de relatie met de sociaaleconomische positie van de wijk(en), de kwetsbaarheid die daardoor ontstaat en de vergrote kans op mogelijke onrust.

- Eén of meerdere sessie organiseren met de Expertise-unit Sociale stabiliteit en partners om
  - meer inzicht krijgen in de achtergronden van mogelijke wij-zij-verhoudingen in Poppenhare en de omliggende wijken, nagaan welke gevoelsdynamieken er spelen en meer duiding te krijgen over mogelijke wij-zij-verhoudingen.
  - Na te gaan welke stappen in Coevorden aanvullend mogelijk zijn op het gebied van netwerkbouw. En wie welke rol kan vervullen.
  - Hierbij nagaan of de Bondgenotenaanpak een aanvulling kan zijn.
- In ieder beleidsveld, project en programma bewust nagaan of alle inwoners bereikt worden op een manier die passend is. De afstemming over de contacten en de opbrengsten organiseren. Minimaal door bij de gebiedscoördinatoren aan te geven wat de bedoeling is en met hen na te gaan waar dit mogelijk samenloopt met andere activiteiten. Dit moet een continu en blijvend proces zijn. In de uitwerking van gebiedsgericht werken opdracht geven om hiervoor met een uitwerking voor binnen de gemeente te komen. De wijkteams kunnen wellicht benutten voor afstemming in de wijk en met partners.
- Met inwoners in kaart brengen welke (polariserende) vraagstukken er leven, hoe daar gezamenlijk een antwoord op te geven met als streven om de wijk ook in de toekomst positief in beeld te brengen en kans op ongeregelheden te verkleinen. Hierbij is het van belang nadrukkelijk de groep 12 – 20 jarigen in meenemen. Ook dit is geen eenmalige activiteit, maar moet onderdeel zijn van de contacten. Hiermee wordt met de wijk verder gewerkt aan het bereiken van de ambitie in de wijkvisie Poppenhare. Van dit proces leren voor het versterken van de contacten in andere wijken en dorpen.
- Bespreken of het rapport over het sociaal bereik aanknopingspunten biedt voor uitvoering en beleid, waaronder het programma 'Kansrijk opgroeien'. Het programma

biedt gezien de leerstrategie een mogelijkheid om samen met inwoners en professionals te leren.

- Kennis over wat werkt in het contact met inwoners te verzamelen en beschikbaar te stellen, waar nodig leerbijeenkomsten organiseren.
- Met de deelnemers aan casustafel ondermijning en het rijksprogramma 'Zicht op ondermijning' nagaan of er aanleiding is voor een ondermijningsaanpak specifiek gericht op een aantal gebieden of thema's en waar nodig een voorstel voorleggen aan de lokale driehoek. In dat voorstel meenemen waarop ingezet kan worden om de sociale cohesie te versterken.
- Bij nieuw of aanpassing van beleid, nieuwe taken en/of wijziging in beschikbare middelen politiek (lokaal, regionaal en/of landelijk) het gesprek voeren over wat haalbaar en nog wenselijk is voor bepaalde wijken en wat nodig is om de sociale cohesie minimaal gelijk te kunnen houden. Hiervoor is lokaal inzicht nodig in de effecten, niet allen op basis van cijfers, maar ook op basis van kennis uit de eerder genoemde contacten in de wijk. In beleid rond bijv. wonen, zorg en ondersteuning moet worden gekeken welke maatregelen mogelijk zijn in de wijk, maar wellicht ook in andere wijken en dorpen om de druk op specifieke wijken te verminderen. Bespreking van de Woonvisie is een mogelijk moment voor een gesprek hierover.
- Met de inwoners nagaan hoe de wijk Poppenhare positief in beeld kan worden gebracht en hen hierbij ondersteunen.